

Metsäteollisuuden hyvinvointi on piensahayrittäjän etu

PROJEKTIPÄÄLLIKÖ RIITTA BACKMAN, TTS TUTKIMUS, riitta.backman@tts.fi

Talouden taantuma ja metsäteollisuuden murroskausi tuntuvat toistaiseksi vain vaimeina aaltoina piensahayrittäjän arjessa. Mäntyä sahataan Finnstamm Oy:ssä kuten ennenkin ja sahan työntekijöille on riittänyt töitä. Taantuman huomaa parhaiten asiakkaiden vaihtuvuutena. Yritys on menettänyt joitakin asiakkaita, mutta tilalle on etsitty uusia. "Piensahayrittäjällä on sopeutujan rooli. Lama-aikana kehitetään uusia tuotteita ja etsitään uusia asiakkaita", sanoo toimitusjohtaja **Heikki Rytönen**.

Kaakkois-Suomessa Savitaipaleella 15 vuotta toiminut Finnstamm jalostaa mäntyä erikoispuusepänteollisuuteen. Tukkia halkaistaan noin 5 000 kuutiota vuosittain. Valtaosa raaka-aineesta on oksatonta tyvitukkia ja ylisuuria tyviä. Raaka-aine ostetaan pääosin suurteollisuudelta. "Savitaipaleella eletään savupiippujen varjossa", sanoo Heikki Rytönen ja kertoo, että yhteistyö suurteollisuuden kanssa on luonteva ja mutkaton toimintatapa yrityksen toiminnassa.

Finnstammilla tukit kuoritaan, pillkotaan vannesahalla ja jalostetaan pyörösahalinjalla. Sahaustoiminta työllistää kaikkiaan kuusi henkilöä, perheen ulkopuolisia työntekijöitä on neljä. Nykyisen taloustaantumana aikana yritys on pystynyt työllistämään työntekijänsä, lomautusten tai irtisanomisten tarvetta ei ole ollut. "Meillä on todella hyvä ja motivoitunut työporukka, josta pidetään kiinni myös huonompina aikoina", kertoo Rytönen.

Sahauksen sivutuotteista kuori ja puru hyödynnetään lämpöenergiaksi kuivaamolla. Kuivaamo rakennettiin sahan läheisyyteen vuonna 1998. Oman tuotannon lisäksi Finnstamm tarjoaa rahtikuivauspalvelua muille yrityksille.

Hake lähtee sahan pihasta omaan maakuntaan sellun tuotantoon ja on merkittävä osa liiketoimintaa. Selluhakkeen osuus on Rytkösen mukaan noin kymmenesosa liikevaihdosta.

RAAKA-AINETTA SAATU VIELÄ HYVIN

Talouden taantuma vaikuttaa myös erikoissahatavaran tuottajaan, mutta vaikutukset tuntuvat ainakin toistaiseksi lievemminä kuin suurteollisuudella. Heikki Rytkönen kertoo, että taantumien myötä on hävinnyt muutamia asiakkaita, mutta mitään nopeaa laskua ei ole tullut. "Toisaalta ylöspäinkään ei ole näkyvässä mitään nopeaa impulssia", hän sanoo.

Myöskään puukaupan hiljaiselo ei ole merkittävästi tuntunut yrityksen toiminnassa. Heikki Rytkönen arvelee, että merkittävä syy toimivaan raaka-aineen saantiin on se, että piensahojen käyttämät puumäärät ovat suhteellisen pieniä ja puunkäytön suhteen pienyritykset ovat joustavia. Esimerkiksi Finnstamm pystyy tarvittaessa sahaamaan muutakin kuin ylisuurta tukkia. "Tietenkin jos tilanne jatkuu pitkään samanlaisina, vaikutukset tulevat näkymään myös piensahoilla".

PIENYRITYKSET TÄYDENTÄVÄT SUUREMPIEN TOIMINTAA

Heikki Rytkösen mielestä suomalaisen metsäteollisuuden hyvinvointi on tärkeää kaiken kokoisille puualan yrityksille. Suuret yritykset eivät kilpaile pienten kanssa vaan pienet kilpailevat keskenään. Suuryritys-

ten toimintakyky on tärkeää, jotta raaka-ainevirrat toimivat tasaisesti. Pienyrityksillä on puolestaan tärkeä rooli suuryritysten toiminnan täydentäjinä. Ne pystyvät hyödyntämään raaka-aineen monipuolisesti ja valmistavat erikoistuotteita.

Finnstammien tuotannosta noin puolet menee vientimarkkinoille, lähinnä Keski-Eurooppaan. Aikaisemmin lähes koko tuotanto meni vientiin, mutta huonompina aikoina kotimaan markkinoiden merkitys kasvaa.

Vientiin menee erikoissahatavaraa esimerkiksi ikkuna- ja oviteollisuuteen, flyygeli-teollisuuteen sekä muuhun erikoispuusepänteollisuuteen. Keski-Euroopan lisäksi Venäjän mahdollisuudet kiinnostavat yrittäjiä. "Esimerkiksi Pietari on valtava ja puualan vinkkelistä katsottuna lähes tutkimaton metropoli, tuossa ihan lähellä", pohtii Rytkönen.

Yritystoiminnan alkutaipaleella Finnstammien päätuotteena olivat Keski-Euroopan ikkunateollisuuden käyttämät kantteliaihiot. Ikkunateollisuuden kantteli on edelleen tärkeä tuote, mutta sen varaan tuotantoa ei kannata enää rakentaa. Perinteiset ikkunavalmistajat käyttävät vielä massiivipuuta, mutta alaa ovat vallanneet sormijatkettu materiaalit, joihin voidaan käyttää huonompilaatuista puuta. Myös alumiini ja muovi ovat tulleet korvaamaan ja täydentämään massiivipuuta.

Kantteliksi jalostettu puutavara hyödynnetään loppuun saakka – kanttelin ylijäämäpätät jalostetaan sormijatkkeeksi Sveitsissä.

- ◁ Finnstamm Oy:n toimitusjohtaja Heikki Rytkösen mielestä myös pienyritysten täytyy panostaa tuotekehitykseen. Kuva: Raimo Etelä
- ▷ Finnstamm Oy:n tuotanto menee erikoispuusepänteollisuuteen. Kuva: Riitta Backman
- △ Kantteliaihiot hyödynnetään kokonaan. Nämä tuotteet jalostetaan sormijatkkeiksi Sveitsissä. Kuva: Riitta Backman

Myös tiettyyn muottiin sahattua massiivista puuta menee vientiteollisuudelle.

PIENYRITTÄJÄN OTETTAVA VASTUUTA ALAN KEHITTÄMISESTÄ

Heikki Rytkösen mukaan piensaha-ala on hyvää vauhtia "ukkoutumassa" ja nuoria pitäisi saada alalle lisää. Finnstammilla on säännöllisesti TET-harjoittelijoita ja kesätyöntekijöitä. "Yrittäjällä on vastuu nuorista. Hänestä riippuu, millaisen kuvan nuori saha-alasta saa", sanoo Rytkönen.

Yrittäjällä pitäisi Rytkösen mielestä olla kärsivällisyyttä opettaa nuorelle kaikkia niitä yrityksen töitä, joita nuori pystyy turvallisesti tekemään. Hän on nähnyt monen nuoren innostuvan alasta ja hakeutuvan koulutukseen, kun on kesätöissä saanut tehdä monipuolisia töitä. Myös moni puualan opiskelija on huomannut pienyrityksen olleen oivallinen harjoittelupaikka, sillä sahauksen eri vaiheisiin on päässyt tutustumaan eri tavalla kuin suurilla sahoilla.

Muutoinkin puunjalostajilla on Rytkösen mielestä vastuuta alan näivettymisestä. Pientenkin yritysten on Rytkösen mieles-